

Unaprjeđenje kvalitete usluga rane intervencije kod djece s neurorizicima i razvojnim teškoćama u Istarskoj županiji

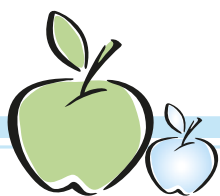
Usluga rane intervencije u Republici Hrvatskoj definirana je Zakonom o socijalnoj skrbi kao socijalna usluga, koja obuhvaća stručnu poticajnu pomoć djeci i stručno savjetodavnu pomoć njihovim roditeljima i drugim članovima obitelji te udomiteljima za djecu. Pruža se djetetu kod kojeg je u ranoj dobi utvrđeno odstupanje u razvoju, razvojni rizik ili razvojne teškoće, u pravilu do navršene treće godine života, a najdulje do navršene sedme godine. Usluga se pruža djeci i njihovim roditeljima, odnosno udomiteljima, u obitelji djeteta ili kod pružatelja usluga, radi uključivanja djeteta u širu socijalnu mrežu.

Ispitivanjem zdravstvenih i socijalnih potreba u Istarskoj županiji, koje je provedeno u 2012. godini te konačno konsenzusom struke, politike i građana, djeca s neurorizicima i njihove obitelji prepoznata su skupina u potrebi za koju je potrebno dodatno razvijati usluge kako bi one bile pravovremene, učestalije i dostupnije korisnicima. Od 2013. godine, kada je unaprjeđenje kvalitete usluga rane intervencije kod djece s neurorizicima i razvojnim teškoćama postalo prioritet djelovanja i sastavni dio Plana za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije, proveden je i realiziran velik broj planiranih aktivnosti i ciljeva. Prioritetno je područje u ovih nekoliko godina bilo usmjereno prvenstveno na razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju postojeće institucije u sustavu zdravstva i socijalne skrbi te osnaživanju postojećih usluga u lokalnoj zajednici. Prioritetno područje djelovanja bio je razvoj izvaninstitucionalnih usluga socijalne skrbi u zajednici kojoj te usluge nedostaju, a

s ciljem prevencije institucionalizacije i povećanja socijalnog uključivanja korisnika. Na početku ovog prioritetnog područja ustanovljena je potreba za uspostavljanjem jedinstvenog formalnog protokola u provođenju usluga rane intervencije u Istarskoj županiji između dionika uključenih u proces. Kao velik izazov u pružanju ovih usluga pokazala se teritorijalna nedostupnost usluga na županijskoj razini te neadekvatni prostorni uvjeti za pružanje usluge u većini ustanova/ organizacija u kojima se pružaju. Sukladno uočenim izazovima, u Istarskoj županiji, u Upravnom odjelu za zdravstvo i socijalnu skrb uložen je znatan dio financijskih, logističkih i stručnih resursa u postizanje relevantnih ciljeva. Dnevni centar za rehabilitaciju Veruda - Pula javna je ustanova koja je u začecima ovog prioritetnog područja prepoznata kao jedina ustanova koja pruža usluge rane intervencije na području Istarske županije. Zbog stručnih znanja i iskustva svojih djelatnika od početka predstavlja značajnog dionika u realizaciji ciljeva

postavljenih u Planu za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije. Dnevni je centar Veruda - Pula od davne 1975. godine među prvima u Hrvatskoj u sklopu Udruge za djecu, mladež i odrasle s cerebralnom paralizom i drugim posebnim potrebama, pružao djeci s cerebralnom paralizom i njihovim roditeljima ranu podršku i rehabilitaciju. Već tada, roditelji prepoznaju potrebu za ranom prevencijom i rehabilitacijom. Ubrzo je započela suradnja s Općom bolnicom Pula, Odjelom pedijatrije te je prvi stručni djelatnik Udruge bio viši fizioterapeut. U rad se tada uključuju i logoped, defektolog, psiholog te vanjski suradnici liječnici – pedijatar i fizijatar. Širenjem i obogaćivanjem usluge koja se pružala sve većem broju korisnika, unazad petnaest godina Udruga prerasta u Ustanovu, čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji. Danas je rad Dnevnog centra organiziran u dva Odjela – Odjel za djecu školske dobi i mladeži te Odjel za djecu rane i predškolske dobi. Pri Odjelu za

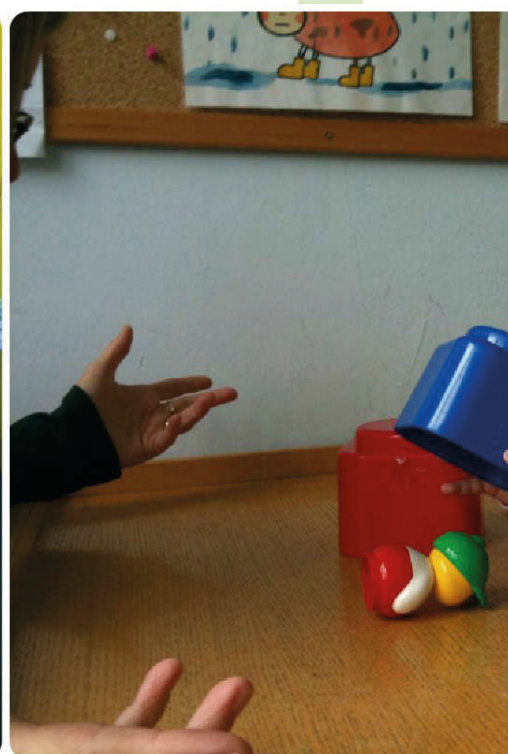

prilagodilo na vanmaternične uvjete života, potičući što normalniji razvoj djeteta te da bi se spriječio patološki razvoj. Ovim praktičnim postupcima majka u svakodnevnom bavljenju djetetom podupire terapijske intervencije. Djeca se u Dnevni centar upućuju od strane Odjela za pedijatriju, OB Pula, zatim KBC Rijeka te pedijataru primarne zdravstvene zaštite. Po izlasku djeteta iz bolnice, NRT se nastavlja u Dnevnom centru, i to redovito i kontinuirano do osamostaljenja u motoričkom razvoju. Prepoznavanje ranih simptoma i što ranije uključivanje u terapiju, kao i primjena neurorazvojnih rehabilitacijskih tehnika, može pomoći potencijalima ranog rasta i razvoja djeteta. Kvalitetnim prilikama za učenje i optimalnim poticanjem dojenčeta moguće je iskoristiti plastičnost neuroloških struktura. Važno je naglasiti da je NRT usmjerena na roditelje i dijete te da je ključno educirati roditelje kako bi dijete uz timski rad stručnjaka i roditelja bilo pripremljeno za što samostalniji, aktivniji i kvalitetniji život. NRT se nastavlja u Dnevnom centru i to na način da pedijatar, fizijatar i NRT fizioterapeut zajedno procjenjuju i prate psihomotorni razvoj djeteta te izrađuju individualni program NRT-e za svako dijete. Osim

djecu rane i predškolske dobi djeluju tri Odsjeka – Odsjek za ranu intervenciju, Odsjek za medicinsku rehabilitaciju i psihosocijalnu podršku te Odsjek za odgoj i obrazovanje djece rane i predškolske dobi. U Odsjeku za ranu intervenciju uključuju se u program sva djeca s područja Istarske županije rođena s faktorima rizika i neurološkim smetnjama te sva djeca od 0 - 7 godine života kod koje su uočena odstupanja u razvoju.

Aktivnosti Odsjeka za ranu intervenciju usmjerene su na dijete i njegova obilježja te roditelje i njihove potrebe. Usluge se u Ustanovi pružaju multidisciplinarno, a pružaju ih stručnjaci iz područja zdravstva, socijalne skrbi i obrazovanja. Već po rođenju djeteta, ono se u uključuje u NRT (neurorazvojna terapija). Fizioterapeut educira majku kroz HANDLING (pravilno rukovanje u svim aktivnostima života), kako bi se dijete

navedenih stručnjaka, u program rane intervencije uključeni su logoped, psiholog i edukacijski rehabilitator, koji vrše procjenu djeteta te zajedno s roditeljima sudjeluju u planiranju i realizaciji potrebnih programa, prateći i potičući cjelokupni razvoj svakog pojedinog djeteta. Dvaput godišnje (po potrebi i češće) timski se razgovara s oba roditelja o djetetu, programu, potrebama obitelji, pomagalima, određenim pravima koje roditelji mogu ostvariti ili o drugim posebnostima vezano za dijete, tj. obitelj. Dnevni centar surađuje sa stručnjacima iz zdravstvenih i predškolskih ustanova, centara za socijalnu skrb, osnovnih škola i udruga u Istarskoj županiji te Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Puli. U 2014. godini Dnevni centar uspješno je proveo aktivnosti u sklopu pilot projekta „Rana intervencija u djece s teškoćama u razvoju putem sustava mobilne službe u lokalnoj zajednici“. U prvoj fazi projekta aktivnosti su bile usmjerene na promociju rada stručnog tima, kroz prezentaciju plana rada na okruglim stolovima predstavnicima gradova i općina s područja sjeverozapadne Istre kao budućim partnerima i stručnjacima (centri za socijalnu skrb, dječji vrtići, organizacije civilnog društva,

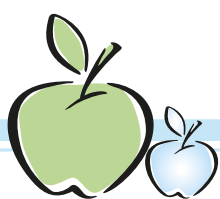
liječnici pedijatri, fizijatari) s naglaskom na procjenu realnog stanja na terenu te poticanja direktne suradnje. Dana 1. rujna 2014. godine stručni tim iz Pule započeo je terapijski rad u Poreču s djecom s neurorizicima i razvojnim teškoćama s područja grada Poreča i sjeverozapadne Istre. U listopadu 2015. godine Istarska županija, Grad Poreč i Dnevni centar za rehabilitaciju Veruda, Pula financijski su podržali uređenje prostora ispostave Istarskih domova zdravlja u Poreču u kojima je otvorena prva podružnica Dnevnog centra za pružanje usluga korisnicima s područja sjeverozapadne Istre. Otvaranje ove ispostave rezultat je timskog rada i suradnje između Dnevnog centra, Grada Poreča i Istarske županije na provedbi Plana za zdravlje i socijalno blagostanje i timskog rada na županijskom prioritetu „Unaprjeđenje kvalitete usluga rane intervencije kod djece s neurorizicima i razvojnim teškoćama u Istarskoj županiji“. Otvaranje ispostave u Poreču jedan je od primjera uspješne primjene županijskog Plana na razinu istarskih lokaliteta i osiguravanja specifičnih usluga istarskim građanima u njihovoj lokalnoj zajednici. Na ovaj se način stručna usluga rane intervencije i psihosocijalne pomoći približila djeci s

neurorizicima i razvojnim teškoćama te njihovim obiteljima s područja Poreča, Poreštine i čitave sjeverozapadne Istre te je roditeljima značajno olakšano usklađivanje organizacije života, rada i rehabilitacije njihove djece. Stručni tim u Poreču čine logoped, rehabilitator, fizioterapeut i psiholog. Usluge u ispostavi sada prosječno polazi oko 40 korisnika. Ovakav model rane intervencije u lokalnoj zajednici, uz multidisciplinarni pristup i povezivanje svih potrebnih stručnjaka usmjerenih na dijete, pruža podršku obitelji, skraćuje lutanje roditelja i traženje stručnjaka za pomoć u radu sa djetetom.

Vrlo važno postignuće u periodu djelovanja sukladno ovom prioritetu jest završetak postupka licenciranja usluge rane intervencije u Dnevnom centru za rehabilitaciju Veruda – Pula. Ministarstvo

socijalne politike i mladih izdalo je Dnevnom centru pozitivno Rješenje o ispunjavanju minimalnih uvjeta za pružanje usluga rane intervencije čime je usluga Rane intervencije licencirana. Dnevni centar time je stekao uvjete za zakonito obavljanje te djelatnosti. Osim u poboljšanje prostornih uvjeta i opreme pružatelja usluge rane intervencije u Istarskoj županiji (opremanje ispostave Istarskih domova zdravlja u Poreču), u periodu djelovanja u ovom prioritetnom području, znatna su sredstva uložena u edukaciju i stručno usavršavanje stručnjaka kako bi usluge bile u skladu sa suvremenim znanstvenim spoznajama u području rane intervencije. U svibnju 2015. godine održan je Prvi županijski simpozij o ranoj intervenciji u djetinjstvu. Organiziran je od strane Dnevnog centra, a u suradnji s Hrvatskom udrugom za ranu intervenciju i Edukacijsko- rehabilitacijskim fakultetom iz Zagreba, uz financijsku i logističku podršku Grada Poreča i Istarske županije. Simpozij je bio

namijenjen stručnjacima iz područja edukacijske- rehabilitacije, iz sustava ranog, predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja (odgajateljima, učiteljima, profesorima, stručnim suradnicima), zdravstvenim radnicima, stručnjacima iz sustava socijalne skrbi, sveučilišnim nastavnicima i znanstvenicima, jedinicama regionalne i lokalne samouprave i dr. Valja istaknuti brojku od oko 150 sudionika simpozija (s područja Istarske županije, Primorsko-goranske županije i Slovenije), raznih dionika koji pružaju usluge djeci s neurorizicima i razvojnim teškoćama,

koji su sudjelovali s ciljem razmjene znanstvenih i stručnih novosti te znanja i iskustva, a sve kako bi zajedno doprinijeli unaprjeđenju kvalitete usluga rane intervencije u Istarskoj županiji i šire.

Veoma bitnu ulogu u pružanju usluga rane intervencije ima i civilno društvo koje predstavlja značajan resurs za podršku obiteljima djece s rizicima i teškoćama u razvoju. Od začetka prioritetnog područja Istarska županija podržava rad udruga u području unaprjeđenja kvalitete usluga rane intervencije kod djece s neurorizicima i razvojnim teškoćama među kojima su Udruga za autizam Istra, Udruga "Škrinjica" Pula, Udruga "Pružam ti ruku" Umag i Udruga cerebralne paralize Istarske županije. Rad ovih udruga, među ostalim, pridonosi povećanju teritorijalne dostupnosti usluge. Prema svemu navedenom, može se zaključiti kako je u ove četiri godine djelovanja u prioritetnom području „Unaprjeđenje kvalitete usluga rane intervencije kod djece s neurorizicima i razvojnim teškoćama“, usluga rane intervencije u Istarskoj županiji doživjela značajan odmak u odnosu na stanje u vrijeme začetka prioritetnog područja. Jedna je ustanova u Istarskoj

županiji, Dnevni centar za rehabilitaciju Veruda Pula, licencirana za pružanje usluge rane intervencije. Otvorena je ispostava Dnevnog centra u prostorijama Istarskih domova zdravlja u Poreču te je zaposlen dodatni tim stručnjaka za potrebe korisnika s područja Poreštine i čitave sjeverozapadne Istre. Stručnjaci su educirani za kvalitetnije pružanje usluge rane intervencije te se u njihovo usavršavanje i dalje ulaže.

Ono što još uvijek predstavlja izazov u području pružanja usluga rane intervencije u Istarskoj županiji je edukacija i zapošljavanje novih stručnjaka, uspostava mobilnih timova radi edukacije i podrške u domu djeteta, unaprjeđenje suradnje i koordinacija svih pružatelja usluga te ostvarivanje adekvatne teritorijalne pokrivenosti korisnika u Istarskoj županiji.

Mia Šimić

Istarska županija, Upravni odjel za
zdravstvo i socijalnu skrb
mia.simic@istra-istria.hr

Loretta Morosin, ravnateljica
Dnevni centar za
rehabilitaciju Veruda Pula

